

Πόλις, πολιτεία, πολίτης... (Δημήτρης Π. Παναγιωτόπουλος, Καθηγητής Παν/μίου Αθηνών)

/ [Πεμπουσία](#)

Image not found or type unknown

Το ζητούμενο για τον κόσμο είναι η πόλις, πολιτεία, ο πολίτης. Η πολιτεία, κατ' άλλους η ιδανική πόλις και ο ρόλος του ανθρώπου ως ζών πολιτικών. Στην πόλη αυτή ο πολίτης, καθίσταται στο κέντρο της αναζήτησης του λόγου[1] και η Αιδώς και η Δίκη αποτελεί το βάθρο των πόλεων, «..Αιδώ τε και δίκην ιν ειεν κόσμοι πόλεων κόσμοι τε και δεσμοί φιλίας συναγωγί»[2].

Έτσι υπό την έννοια αυτή μπορεί να θεωρηθεί η Αθήνα κεκοσμημένη πόλις, κέντρο των αυτόνομων Ελληνίδων πόλεων. Από τον κόσμο αυτόν της Πόλεως και του μορίου αυτής τον Πολίτη διαβαίνουμε στον στην πόλη του κόσμου την κοσμόπολη. Την παγκόσμια πόλη τον κόσμο της οικουμένης κατά την οποία: «Ανδρών επιφανών πάσα γη βατή, Ψυχής γαρ αγαθής Πατρίς ο ξύμπας κόσμος..»[3].

Στο σημείο τούτο αξίζει να σημειωθεί ότι, ο άνθρωπος ο ίδιος δεν έχει θεούς ή μάλλον έχει αυτούς που έχει η πόλις κατά τον κόσμο αυτής. Ο κόσμος της πόλεως διαμορφώνει το θείον, το οποίο κείται άνωθεν αυτής. Κατά τούτο θεωρούμε ότι ο Σωκράτης καταδικάζεται σε θάνατο, επειδή μεταξύ άλλων «ού θεούς νομίζει ους η πόλις νομίζει».

Η απεικόνιση, η κοινωνικά κατεστημένη εικόνα του κόσμου δεν είναι ο κόσμος, παρά η απόσταση ανάμεσα στο φαίνεσθαι και το είναι, ανάμεσα στη γνώμη και την αλήθεια που γίνεται ανυπέρβλητη και ξαναγεννιέται διαρκώς. Σε τούτο συμβάλλει ο ίδιος ο άνθρωπος με την υπαρξή του και μόνο, όχι όμως εξ ορισμού, αλλά μόνο σ' αυτό που φαίνεται[4]. Η απόσταση αυτή ανάμεσα στο φαίνεσθαι και το είναι, τη γνώμη και την αλήθεια δεν έχει τις ρίζες μόνο μέσα στην ατομική υποκειμενικότητα, αλλά κυρίως μέσα στην συλλογική υποκειμενικότητα, όπου η γνώμη καθίσταται εναρκτήριο απόφαση που καθιστά την αλήθεια μέσα από την εμπειρία του σκοτεινού ερέβους μεταμορφώνοντας το χάος, προσδιορίζοντας το είναι του, με τη θέσπιση αξιών και τον ορισμό της τάξης.

Αυτός είναι ίσως και ο λόγος που η θεμελιώδης ελληνική εμπειρία αποτελεί παρουσίαση όχι του είναι και της νόησης, μάλλον, αλλά του αντιθέτου αυτών. Κατά τον πλέον ορθό τρόπο τούτο τονίζει ο αναξιμανδρος όταν λέει ότι, γιατί να υπάρχει το τι και μόνο, είναι αδικία, υπερβολή, βιαιότητα, επειδή με μόνο το γεγονός της ύπαρξης προσβάλλεται η τάξη του είναι, η οποία τελικώς κατ' ουσίαν είναι επίσης, τάξη του μη - είναι[5]. Άρα το είναι του κόσμου θεμελιώνεται μόνο μέσα από μη είναι αυτού. Κατά τούτο η ιστορική εμπειρία μπορεί να αποτελέσει την έξοδο του ως μια πορεία ανάμεσα στο φαίνεσθαι και το είναι, όχι όμως και βεβαίως ως ιστορική αναγκαιότητα!.

[1] Αριστοτέλης Πολιτεία

[2] Πλάτων , Πρωταγόρας 13-15..

[3] Δημόκριτος {Demokr. B 247 (II 194, 17)}, «.. εν παντί κόσμωι μέζω μοίραν μεθέξει..», του ιδίου (Γνώμαι, Ηθικά 258 {160 N }..16) .

[4] Για τούτο λει ο Ξενοφάνης ότι «...αν τα άλογα είχαν θεούς αυτοί θα ήταν αλογίσιοι»

[5] Για την ανωτέρω ανάλυση περισσότερα βλ. Κ. Καστοριάδης, «Η γέννηση της πολιτικής σκέψης », στο ΒΗΜΑ, ΝΕΕΣ ΕΠΟΧΕΣ Α42 -43, 1-2- 2004.

Παρατήρηση: Το παρόν άρθρο αποτελεί τμήμα της εργασίας «Η Προς τον κόσμο Οδός, Ενα Βήμα προς την αλήθεια *» του κ. Δημήτρη Π. Παναγιωτόπουλου, Καθηγητή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Δικηγόρου παρ' Αρείω Πάγω &ΣτΕ

* Κείμενα της εργασίας αυτής αποτελούν μέρος της ομιλίας, με τον τίτλο: «Κόσμος , Παν - Κόσμον, Παγκοσμιον», στο 5^ο Παγκόσμιο Συνέδριο Φιλοσοφίας της Διεθνούς Εταιρείας Οικουμενικού Διαλόγου, στην μεγάλη Αίθουσα τελετών του Πανεπιστημίου Αθηνών 19-23 Μαΐου 2003. Ο συγγραφέας τότε ήταν Επίκουρος καθηγητής, παρέστη και απηύθυνε χαιρετισμό στους Συνέδρους, ως Πρόεδρος του Ελληνικού Κέντρου Έρευνας Αθλητικού Δικαίου και Γενικός Γραμματέας , τώρα Πρόεδρος της International Association of Sports Law.